

ELS BASCOS

Aquest estiu que ja s'acaba, m'ha concedit l'oportunitat de viure una temporada al País Basc, bressol de la meua mare. Concretament, en un poblet de Biscaia situat entre Lekeitio i Guernika. Un grapat de cases al voltant de la Parròquia, formen el reduït nucli urbà, molt separat del «caserío» o «etxea» on jo vivia.

Malgrat la sang basca que rega les meves venes, la mentalitat catalana que tinc em dificulta en gran manera la plena comprensió del fer d'aquella gent, sobretot en la vida camperola, que és on encara es mantenen bastant profundes les tradicions que regeixen la vida familiar i les relacions del con-viure extrafamiliar.

La societat familiar basca és predominantment un règim de matriarcat. La dona porta la veu cantant, i l'home, la imponent figura de l'home basc, gros, fort, (penseu en l'Urtain, per exemple), però amb un cor i una noblesa incomparables, és conduït dòcilment per la voluntat de la dona, veritable cap de família al que res no se li discuteix. Hi ha qui opina que això no és més que un hàbil joc del mascle, que

així pot voltar amb els amics per les tabernes o els carrers durant les hores d'esplai, sense cap mena de responsabilitat envers la família, que ha deixat a casa a cura de la seva muller. Amb qui millor, doncs, podria deixar-la?

Un gran problema que té plantejat el País Basc i que afecta de ple a les seves tradicions milenàries, és la manca de joventut. Sobretot de nois, que emigren als Estats Units, al Canadà o a Austràlia on es guanyen molt més bé la vida, fent de pastor o esgarrapant el ventre de la terra en les fosques galeries de les mines. En aquests països hi ha comunitats o petits pobles on la gent no parla altra llengua que el basc, o en tot cas, aquesta i una miqueta l'anglès.

Es donen casos molt curiosos. Aquests dies, he tingut l'oportunitat de conèixer dues germanes nordamericanes que havien vingut a Guernika per conèixer el lloc on nasqueren els seus pares, i saludar alguns familiars que encara vivien en un «caserío». Aquestes dues nordamericanes parlaben l'euskera com a llengua materna, apresada en el si de la família i mantinguda en les relacions entre la comunitat de la colònia basca a la qual pertanyen, i l'anglès, com idioma oficial necessari per les relacions amb la resta d'habitants del seu país. De castellà, no en sabien gens ni mica, i la feina que vaig tenir jo per entendre'm-hi!

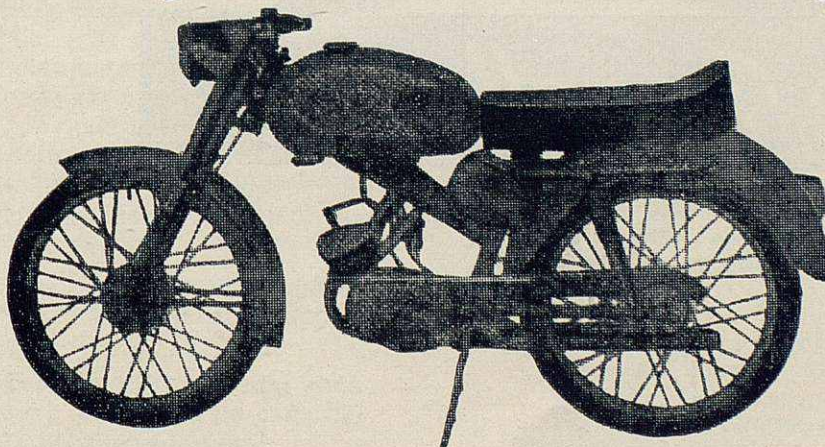
Un altre cas típic de les conseqüèn-

cies de la immigració podria ser el d'en Koldobika (en català: Lluís). En Koldobika és un home que té 65 anys, aparença de 80 i la mirada trista, els ulls apagats, les mans endurides fins a l'inimaginable i una ronca tos crònica que arrossega fa molts anys. És solter i podria empaperar les parets de casa seva amb bitllets de mil, però està trist. Als 19 anys, sense saber altra cosa que l'euskera i ignorant el que sumaven sis i vuit, emigrà als Estats Units. Allà va aprendre l'anglès i el castellà, doncs a la mina on hi deixava la salut cada dia, hi treballaven també un gran nombre de sudamericans. Va estar treballant en les mines i en altres coses durant 42 anys, i com que en Koldobika no era ni és un malgastador, va fer-se un fortuneta que avui molts la voldrien per a ells. En complir els 60 anys, tornà a les verdes muntanyes de Biscaia que l'havien vist néixer, i allà viu, amb la seva germana deu anys més gran que ell, soltera també, cuidant un petit hort i una mula, mentre en un banc de Bilbao li guarden els cèntims del preu de la seva vida que va deixar a la panxa de la terra d'una Amèrica que obra els braços a tothom. Jo suposo que ell deu pensar: de què m'ha servit a mi matar-me treballant allà? I encara recordo que quan ens acomiadàvem, em va dir paternalment: «agur, ondo ibili eta guitxi gastau...» que més o menys vol dir: «adéu, que vagi bé i a gastar poc...».

Joaquim Brustenga-Etxauri

Rieju Minarelli

49 cc.

NO
PRECISA
MATICULA
NI
CARNET
DE
CONDUCIR

DISTRIBUIDOR PARA ZONA GRANOLLERS Y MAREMA:

TEL. 270 04 50 *

AUTO-MOTO SASTRE GENERALISIMO, 5 y 7 GRANOLLERS